

Archief van verzetsman Sieger van der Laan weer thuis in Fryslân

80 JAAR BEVRIJDING

Marianne Velsink

Heerenveen | Op 14 april 1945 werd Heerenveen bevrijd, maar op dezelfde dag overkwam de familie van der Laan een groot drama. Sieger van der Laan (38), vader van vier kinderen, werd tijdens een tolkactie voor de Canadezen neergeschoten bij Tijnje. Zijn kleindochters droegen onlangs waardevolle archiefstukken over aan Tresoar.

Het verhaal van Sieger van der Laan is in Heerenveen wel bekend. In 1946 werd er een straat naar de verzetsman vernoemd. Voor kleindochter Sigrid van der Laan, vernoemd naar haar grootvader, was het verhaal van opa en oma altijd wel redelijk bekend. „Mijn vader Bouwe Sieger (Bob) vertelde vaak over wat zijn ouders in oorlogstijd gedaan hadden. Het had natuurlijk een enorme impact op hem om zonder vader op te groeien.”

Maar toen haar vader overleed, ontdekten Sigrid en haar drie zussen archiefstukken in de kast waar ze niets van wisten. Er was een brief van de Amerikaanse vliegenier Thomas P. Reilly uit Brooklyn, gericht aan oma Jeanne waaruit bleek dat er in de oorlog twee Amerikaanse piloten ondergedoken zaten bij het gezin. Even later vonden ze zelfs een onderscheiding van president Eisenhower voor die actie. De vliegers overleefden de oorlog.

Er was verder nog een schrijven van koningin Wilhelmina en een briefje met de handtekening van prins Bernhard eronder. De foto's van de militaire staatsbegrafenis, twee dagen na de bevrijding van Heerenveen, van hun grootvader maakte ook indruk.

„Ik zag hoe zorgvuldig mijn vader alles bewaard had en dacht: dit mag niet verloren gaan. Via via kwamen we uit bij Tresoar en we maakten een afspraak”, vertelt Sigrid, die zelf in Vlaardingen woont. „Dit mag nooit in de papierbak verdwijnen.” Tot haar grote verrassing wilden ze bij Tresoar bijna al het materiaal overnemen.

De onderscheiding van Eisenhower hangt momenteel in het Fries Verzetsmuseum in de tentoonstelling 'IMPACT, de luchtoorlog in Friesland, 1940-1945'.

Waarschuwing

Het verhaal van Sieger van der Laan en Jeanne (Bastiana) Frederiks is dan ook bijzonder. Uit de stukken die aan Tresoar overgedragen zijn valt op dat Sieger, die leerkracht was aan de Christelijke U.L.O. in Heerenveen, al in 1941 een waarschuwing van de Duitsers kreeg. In een brief werd

De Canadezen worden op 14 april onthaald in het centrum van Heerenveen, foto onder: Sieger van der Laan. Bron: Familiearchief van Sieger van der Laan fd

hem verzocht op het matje te komen voor ongepast gedrag tijdens een les. „Mijn opa zou na een voordracht van een leerling een vergelijking gemaakt hebben tussen Napoleon en Hitler, vertelt Sigrid. „Dat irriteerde de Duitsers genoeg om hem naar Den Haag te laten komen. Hij kwam er vanaf met een waarschuwing.”

Van haar vader Bob hoorden Sigrid en haar zussen dat opa zich al vroeg in de oorlog kwaad maakte over de bezetting. Radio Oranje stond elke dag aan. „Mijn vader Bob en zijn broer Jan, die nog leeft, wisten te vertellen dat er in de kelder van hun huis aan de Mr. Halbe Binnertsstraat onder de aardappelen wapens opgeslagen lagen.”

Sieger werd commandant bij een eenheid van de Binnenlandse Strijdkrachten waar hij de schuilnaam Wim kreeg. Verder sloot hij zich aan bij de Trouw-groep en bracht hij illegale kranten rond. „Omdat opa vloeiend Engels en Duits sprak, werd hij ingezet als tolk.”

Van haar oom Jan en in een toespraak van haar vader over Sieger van der Laan weet ze dat de kinderen, er waren er vier in het gezin, wel wat meekregen van de Amerikaanse piloten in huis. Bob zei bijvoorbeeld: „Er hingen bij ons aan de waslijn te veel herenpyjama's, wat

bekend was bij de burens, maar gelukkig hebben de Duitsers het nooit opgemerkt.”

Sieger kwam naarmate de oorlog vorderde in de problemen en moest onderduiken in de Gereformeerde Kerk, boven het orgel. Toen de Canadezen terrein wonnen, trad Sieger weer meer in de openbaarheid. Op de bewuste 14 april 1945 begeleidde hij een Canadese verkenningseenheid die tot aan het kanaal bij Tijnje gekomen waren. Ze konden daar niet verder.

De Duitsers, in het nauw gedreven, moesten onderhandelen met Sieger die met een witte vlag de brug over stak. Toen besloten werd tot capitulatie, liep Sieger terug het kanaal over, maar toen werd hij totaal onverwacht door een Duitse officier in zijn rug geschoten. Sieger viel neer. De Canadezen schoten daarop alle Duitsers neer.

Canadezen onthalen

Het nietsvermoedende gezin van Sieger stond op dat moment op de Dracht de Canadezen te onthalen. Maar toen kwam via haar schoonvader de mededeling: Sieger is dood. „Mijn oom Jan herinnert nog de zwarte lijkkooets met paarden ervoor die door een haag van Canadezen door de straat reed.”

Even later vonden ze zelfs een onderscheiding van president Eisenhower

Het Fries Filmarchief plaatste vijf jaar geleden beelden van de bevrijding van Heerenveen inclusief een paar minuten beeld van de uitvaart van Sieger van der Laan. Het verbaasde Sigrid dat oma Jeanne en haar twee dochters, de jongens waren nog te jong, pas halverwege de rouwstoet liepen.

„Juist oma Jeanne had het verzetswerk van haar man mogelijk gemaakt”, zegt Sigrid. De erkenning van Eisenhower voor haar moeder, vindt ze dan ook terecht. Het ontroert haar dat er in Fryslân zoveel interesse voor haar familiearchief is. Op zaterdag 12 april organiseert Tresoar de actie Niet Weggooien, waarop iedereen die nog erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog heeft liggen wordt uitgenodigd om dit te tonen en te laten beoordelen door deskundigen. Sigrid raadt het iedereen aan: „Denk niet te snel 'het zal wel niet interessant zijn'.”

De Actie Niet Weggooien is een actie van Tresoar in samenwerking met het Fries Verzetsmuseum, Historisch Centrum Leeuwarden, Kazemattenmuseum Kornwerderzand, Stichting Missing Airmen Memorial Foundation (SMAMF), Cultuurhistorisch Centrum De Tijd en de samenwerkende OWO gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland. Meer informatie op www.tresoar.nl

